

Az ébredés esélye

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 8. szám, 2018. február 23.

Magyarországon 2018-ban nem pusztán kormányváltásra van szükség. Ha csak ennyi lenne a feladat, sokkal egyszerűbb helyzetben lennénk. Ez ugyanis azt feltételezné, hogy a rendszer, amiben élünk, alapvetően jó, csak nem a megfelelő emberek irányítják. Ez viszont nem így van. Ehelyett a nem megfelelő emberek megszerezték az irányítást, majd hatalmukkal gátlástalanul visszaélve kiépítették saját rendszerüket, a NER-t, és az illiberális állami kereteket is megteremtették hozzá. Éppen ezért, ha valódi változást akarunk, akkor rendszerszinten kell gondolkodnunk. A magyar társadalom egy része már beletörődött vélt sorsába, és elfogadta a NER játékszabályait. Pedig továbbra is mindenki számára rendelkezésre áll a három lehetőség: megszöksz, megszöksz, vagy küzdesz ellene.

A megszokás nem csupán a Fidesz hithű szavazóiról mondható el, hanem az apolitikusokról is, akik csak legyintenek, és elhiszik, hogy a politika minden szereplője ugyanolyan romlott, mint a jelenleg hatalmon lévők. Mások, nagyon sokan, a „szökést” választják. Számukat nem annyira a statisztikákból tudjuk pontosan kiolvasni, mint inkább a mindennapi tapasztalatokból, rokonaink, ismerőseink, barátaink távollétén érzékeljük. A megszokás és a megszökés sem zavarja a hatalmat abban, hogy nyugodtan harácsoljanak tovább. Orbán Viktor és kormánya mindent meg is tesz azért, hogy az emberek minél nagyobb hányadát tartsa távol a harmadik lehetőségtől, az ellenállástól. Tudják, hogy vége a NER-nek, amint a társadalom öntudatra ébred, és nem fogadja el az önkényesen rá kényszerített játékszabályokat.

Az ellenállás lehetősége azonban továbbra is mindenki számára adott, és talán e továbbra is létező opció miatt nem jelenthető ki ellenérv nélkül, hogy már most diktatúra lenne Magyarországon. Diktatórikus eszközökkel irányítják az országot, de még mindig megvan a lehetősége annak, hogy a társadalom demokratikusan elkötelezett része új kormányt válasszon.

A NER elleni küzdelem kulcsa nem az, hogy pusztán a szereplők személyét kifogásoljuk, hanem ki kell állnunk a számunkra fontos értékek mellett, és minél több embert közös küzdelemre sarkallni. Fel kell vázolnunk azt az országot, amilyené Magyarországot tenni szeretnénk, és közösen kell fellépünk minden ellen, amit károsnak tartunk. A demokratikus elköteleződésű rétegek egységes aktivizálódása ellen még maga Habony Árpád sem ismeri majd a szérumot.

Ehhez azonban szükség van alternatívára és hitelességre. Be kell mutatni, hogy ki milyen Magyarorszáért küzd a NER országa helyett. Hitelesség nélkül viszont senkitől sem elvárható, hogy választójogát gyakorolva bizalmat szavazzon bármilyen alternatívának is. Nem ismerünk olyan csodafegyvert, amivel rövid idő alatt mindezt a munkát el lehetne végezni. A legnagyobb szükség éppen arra lenne, hogy minden demokratikus, ellenzéki szervezet következetesen, türelmesen, alázatosan és a kemény munkát sem spórolva kezdjen végre politizálni. Ha ugyanis a választó azt látja, hogy politikai alkuk megkötésén túl érdemi tartalom is felsejlik a pártok tevékenységében, akkor elkezd gondolkodni és mérlegelni, hogy tud-e azonosulni az adott vízióval, vagy sem. Küzdjünk következetesen a számunkra fontos ügyekért! Mert szükség van konkrét ügyekre, hogy érthető, átérezhető szimbólumokon keresztül lehessen láttatni az alternatívákat.

Ilyen ügy a kannabisz legalizációja – a *Legalizálj!* kampány – és tágabb értelemben véve az általános drogstratégia. A Fidesznek esze ágában sincs érdemben beszélni ezekről a kérdésekről, hiszen az álláspontja régen elavult, alapvető tévhitekre épül, melyeket a XXI. század egyszerűen meghaladott, amit a kormány tagjai is tudnak. A nemzetközi szakmai közvélemény kezd konszenzusra jutni abban, hogy a drogok káros hatásaival szembeni küzdelem terepeként a kriminalizáció, vagyis a törvényi tiltás jobb

esetben csak hatástalan, rosszabb esetben pedig ártalmas. Eközben egy kormányzati tényező minden szakmaiságot nélkülözve, de annál büszkébben hangoztatja, hogy a kormányzati drogpolitika továbbra is kizárólag a hatósági elrettentésre épít, és ő személy szerint nem hisz az ártalomcsökkentésben.

Ezek persze nem hitbéli kérdések, és érdemes lenne érteni, hogy mit is jelent az ártalomcsökkentés. E megközelítés szerint a drogok nem iktathatók ki a társadalomból, de próbálhatunk legalább az ártalmas hatások ellen küzdeni. Ez jelenthet szakmai felvilágosítást, kiegészítő eszközök forgalmazását, tűcsereprogramot, szakmai segítségnyújtást, terápiát, és még hosszan sorolhatnánk a lehetőségeket. Például a tűcsereprogram nem valamiféle kedveskedés az intravénás droghasználóknak, hanem segíthet megelőzni a súlyos hepatitisjárványokat. A prevenció is tévesen szerepel a jelenlegi hatalom szótárában. Nem fizikailag kell megelőzni a droghasználatot, mint valami akciófilmben. Ez egyszerűen lehetetlen. Az sem reális feltételezés, hogy a hatóságoktól való félelem elrettent a veszélyes szerektől. Az értelmesen felfogott prevenció szakmai alapú felvilágosítást jelent annak érdekében, hogy a személy felelősen dönthessen akkor, amikor szembetalálkozik különböző szerekekkel.

A drogstratégia dekriminalizációja tökéletes terep lehet arra, hogy az elavult struccpolitika helyett végre modern alternatívát vázolhassunk fel. Egy szülőnek, aki a gyermekén gyanús jeleket tapasztal, ne azt kelljen mérlegelnie, hogy mások ítélezésétől tartva inkább hallgat, és meg sem kísérel érdemi információkhoz jutni, így végeredményben le is tesz a gyermekének nyújtott segítség lehetőségéről, vagy pedig nem hallgat, de akkor kockáztat egy potenciális hatósági eljárást, amivel akár gyereke teljes jövőjét veszélyezteti.

Szükség van érdemi változásokra akkor is, ha ez a kormánynak nem tetszik. Széles körű szakmai képviselet nélkül viszont nem is remélhetünk érdemi lépéseket. Ezért is előremutató kezdeményezés a *Legalizálj!*, amely már eljutott oda, hogy a szakma elismert képviselői egy asztalhoz ülve beszélgettek nyilvános rendezvény keretein belül a legalizáció kérdéséről. Ez nagy szó, hiszen korábban ilyen nem volt. Jó példaként szolgál ez a menetrend a politika és a szakma együttműködésének mechanizmusára is, mert a politikának nem dolga a szakma helyett bemutatni a lehetőségeket és mérlegelni a kockázatokat, viszont dolga a szakmailag megalapozott változások képviselete és kivitelezése.

A drogstratégiában a szükséges változások egyike a kannabisz jogi elválasztása a többi szertől, és külön szabályozás kialakítása. A jelenleg hatályos jogszabályok szerint bűnözőnek minősül Magyarországon legalább egymillió ember, akik bevallottan kipróbálták már a kannabisz valamilyen származékát. Ez értelmetlen, elavult és a nemzetközi trendekkel ellentétes szabályozás.

Korábban a legalizáció ellenzői minden esetben gyorsan letudták az érvelést az úgynevezett kapudrogelmélettel. Mára ezt már komolyan vehető érvrendszer részeként sosem hallhatjuk, ugyanis időközben bebizonyosodott, hogy tévhit volt mindig is. Számtalan országban zajlottak már le legalizációs vagy dekriminalizációs lépések, így lehetőség nyílt valós (félelemtől nem torzított) statisztikák készítésére. Minden ilyen statisztika rámutatott, hogy a kannabiszt bevallottan kipróbálók és nem kipróbálók között semmilyen eltérés nem mutatkozik az egyéb szerek használatának tekintetében. Tehát attól, hogy valaki kannabiszhoz nyúl, semmivel sem kerül közelebb ezáltal más drogokhoz, mint azok, akik ezt nem teszik.

A Magyarországon jelen lévő kannabiszpiac teljes illegalitásban működik. Ennek következménye, hogy ellenőrizetlenül, egyetlen forint adóbevétel nélkül, kétes eredetű szerek cserélnek gazdát. A probléma megértéséhez gondoljunk csak arra, mi történt az amerikai alkoholtilalom következtében. A tilalom idején számtalan ember halt meg vagy szenvedett maradandó szervi károsodást a szakszerűtlenül készített párlatok fogyasztása miatt, miközben a bevételek minden egyes fillérje a szervezett bűnözés zsebébe vándorolt. A kannabisz esetében lényegében ugyanez a minta rajzolódik ki ahelyett, hogy a legalitás által biztosított feltételekkel, a megfelelő információk rendelkezésre bocsátásával, garanciák vállalásával lehetne hozzájutni megbízható minőségű kannabiszhoz. Ebből következik, hogy a legalizáció éppen a fiatalok biztonságosabb jövője felé tett lépés is egyben.

A kannabisz legalizációja természetesen szoros összefüggésben van a szabadság értelmezésével és a politikai-ideológiai térrel is. Liberális alapvetés, hogy minden ember egyenlő és korlátlan szabadsággal születik, és szabadságunk korlátozására a békés társadalmi együttélés érdekében lehet csak szükség. Tehát mindaddig, amíg a szabadság megélése nem veszélyezteti vagy korlátozza mások szabadságát, teljesen indokolatlan bármilyen tiltás, korlátozás. Az alkohol fogyasztásához hasonlóan a kannabisz fogyasztása is csak speciális esetekben kellene, hogy tiltott legyen: gépjárművezetés, nehézgépkocsi vezetés és egyéb munkavégzés közben, bizonyos gyógyszerek vagy betegségek esetén, valamint kor szerinti megkötésekkel. Általános tiltása viszont teljesen értelmetlen és indokolhatatlan, miután a szer használata semmilyen kimutatható társadalmi veszélyt sem hordoz.

A legalizáció egyik legfontosabb vetülete az orvosi felhasználás lehetősége. E téren óriási lemaradásaink vannak. Jelenleg számtalan magyar beteg nem élhet a gyógyuláshoz való alapvető jogával, pusztán az elavult törvények miatt. Tarthatatlan állapot. Világszerte egyre több betegségre vagy azok tüneteire alkalmazzák kiváló eredményekkel a kannabisz hatóanyagait, mi pedig ott tartunk, hogy az orvosoknak senki sem tanítja azok hatásait. A betegek és hozzátartozóik kénytelenek önállóan, többnyire külföldi források alapján tájékozódni, majd illegális úton, illetve kisebb vagyonokért beszerezni a gyógyszereket. Ráadásul, az orvosi felhasználásnak alapvetően nem is kellene hogy köze legyen az általános kannabiszlegalizációhoz vagy bármilyen drogstratégiához, és csak a mérhetetlenül elavult jogi környezet okán tartunk ott, hogy még a gyógyászati alkalmazásért is küzdeni kell.

A *Legalizálj!* eddigi legfontosabb eredménye, hogy egy szabadelvű ügy mellett képes társadalmi erőt kovácsolni. Olyan mozgalom szerveződik, amely messze túlmutat önmagán, hiszen miközben alapvetően apolitikus rétegeket mobilizál, elősegíti a társadalmi öntudat kiforrását is azáltal, hogy az aktivizálódó egyének szeme előtt felsejlik sorsuk irányításának lehetősége. Ilyen módon szerveződő társadalmi nyomásnak pedig még a jelen kormány sem tud ellenállni. Megfelelő társadalmi erő – mozgalom – akkor is el tudja majd érni a nemzetközi trendeknek megfelelő, érdemi változásokat, ha a kormány háza táján egyetlen támogató sem akad. Ráadásul generációs kérdés is a legalizáció, tehát bizonyos szegmensekben pártpreferenciától teljesen független a társadalom hozzáállása. Magyarán minden más társadalmi csoporthoz hasonlóan, még a Jobbik és a Fidesz-KDNP szimpatizánsainak körében is magas a támogatók száma a fiatalabb rétegekben, azaz a jövő szavazóiban.

Látható tehát, hogy a *Legalizálj!* sok szempontból ideális terep mindazoknak, akik a demokratikus alapokon nyugvó politikai értékvallással próbálnak előremutató ellenzéki munkát végezni. De önmagában ez a kampány sem megoldás. Nincsenek csodafegyverek. Viszont kiváló példa arra, miképp lehet úgy szembefordulni a kormánnyal és a NER-rel, hogy nem valami vagy valaki ellen emeljük fel a szavunkat, hanem egy számunkra fontos ügy mellett. Ez óriási különbség. Ilyen ügyekre van szüksége minden ellenzéki pártnak, amely hitelesen szeretne alternatívát felvázolni, és előmozdítani a társadalom öntudatra ébredését. Ha ez a folyamat egyszer elindul, ha sok hasonló ügy lesz, akkor a demokratikus kormányváltás, valamint a választási együttműködés is magától értetődővé válik.

Addig pedig Legalizálj!

(A szerző a Magyar Liberális Párt – Liberálisok, elnökhelyettese)